

Nätverken Demokrati-Uppdrag-Hälsa

Uppföljning av folkhälsan

- Systematik
- Befolknings- /grupperspektiv

Jämlik hälsa /folkhälsa /verksamheternas mål - har det med mitt arbete att göra?

- Vad är ditt uppdrags huvudsakliga mål?
- Har verksamheternas mål betydelse för om du lyckas inom ditt uppdrag?
- Har jämlik hälsa /folkhälsa i befolkningen betydelse för om ni lyckas nå de målen?
- På vilket sätt?
- Kan vi påverka detta?
- Hur?

Mål

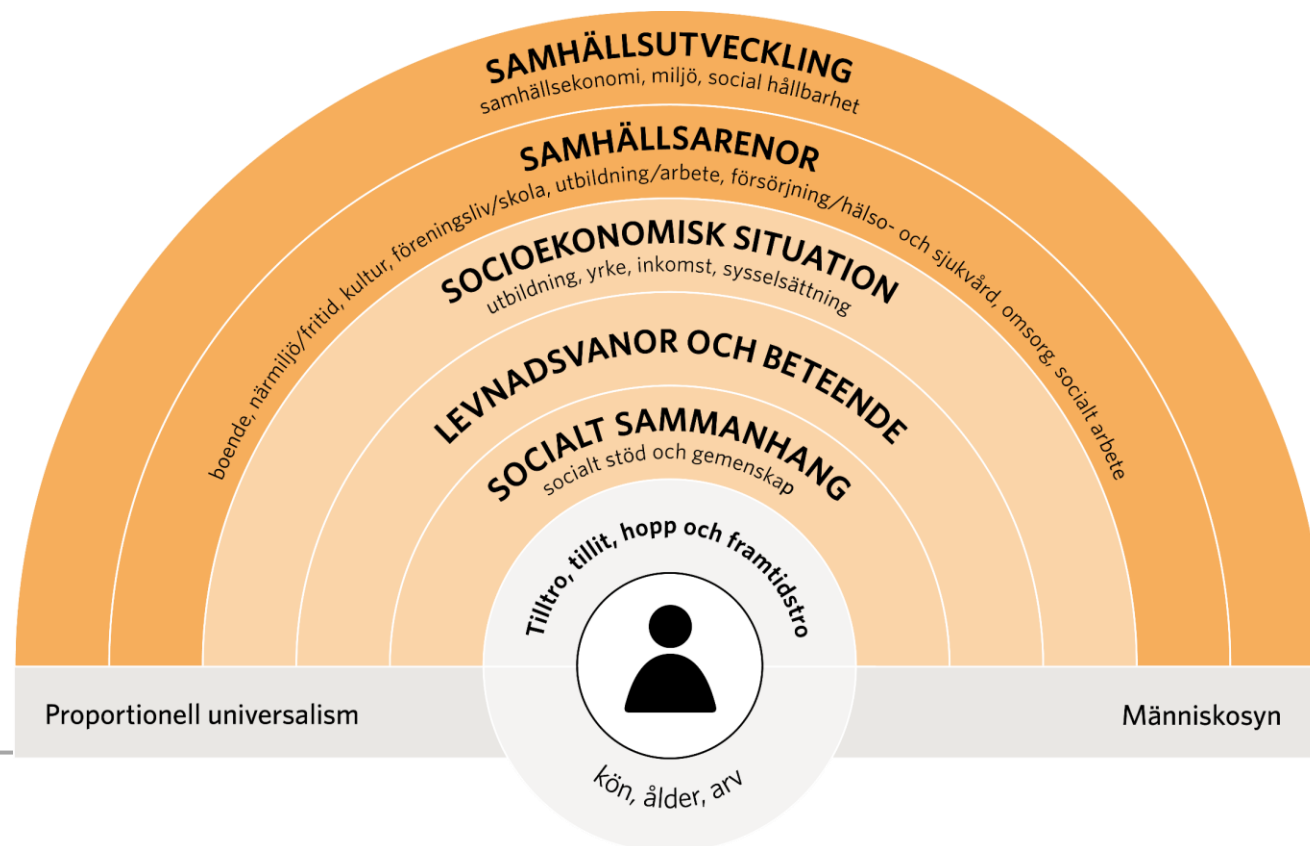

Medel

Vad påverkar hälsan?

- Mäta utfall eller steg på vägen...
 - eller för olika grupper av kvinnor och män
- = allt

BEHOV?

Befolkningens
förväntningar,
önskningar och
synpunkter!

Befolkningens
upplevda hälsa!

Följd av nya
metoder och
sjukdomsutveckling
i samhället!

Vårdkonsumtion!

Verksamhetens
utbud och
produktion!

Patienters och
brukares efterfrågan
av insatser!

Professionens
bedömning!

Flera styrformer behövs

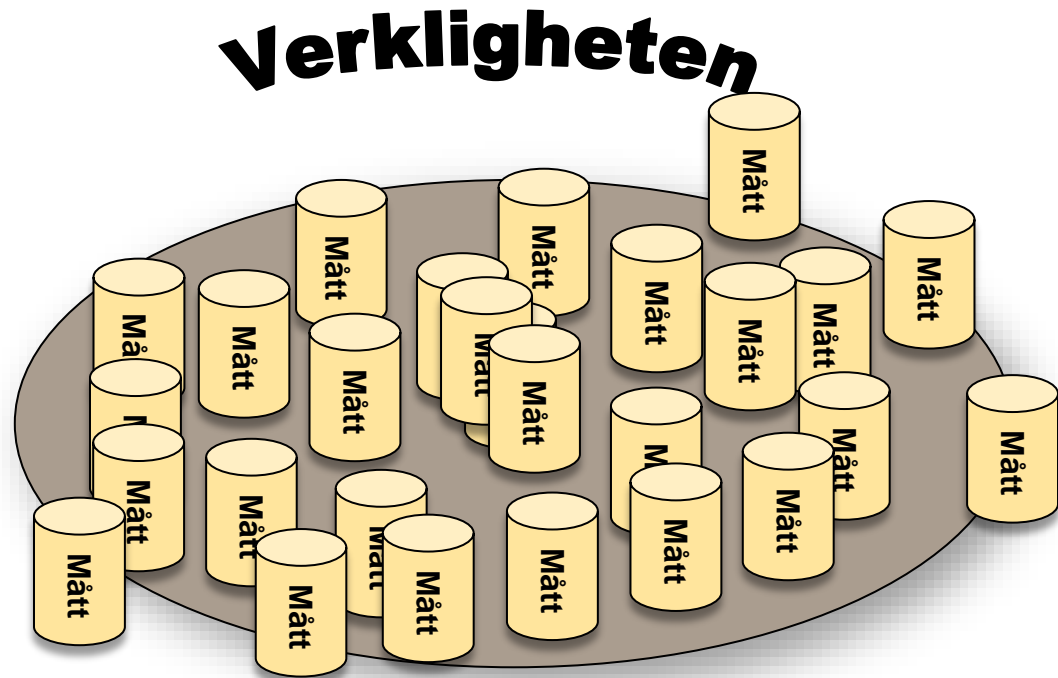

Vad vet du om ”problemet”?

- Nuläge
- Statistik – jämförelser olika grupper av tjejer och killar

Mäta resultat – hur många mått?

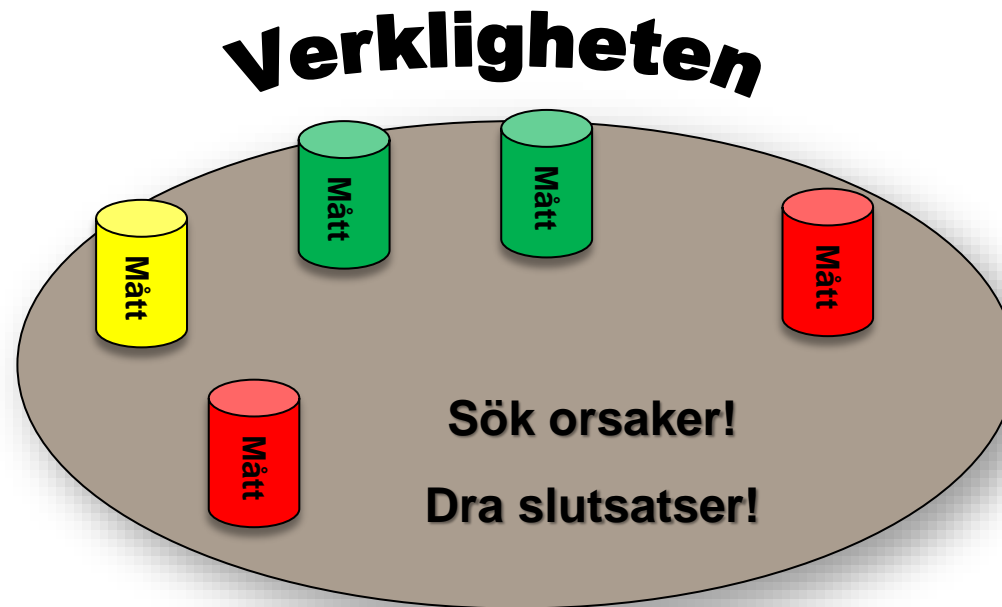
Verkligheten

Mäta för att se behov av förbättring/åtgärd?
Mäta för att se resultat av förbättringsarbete:

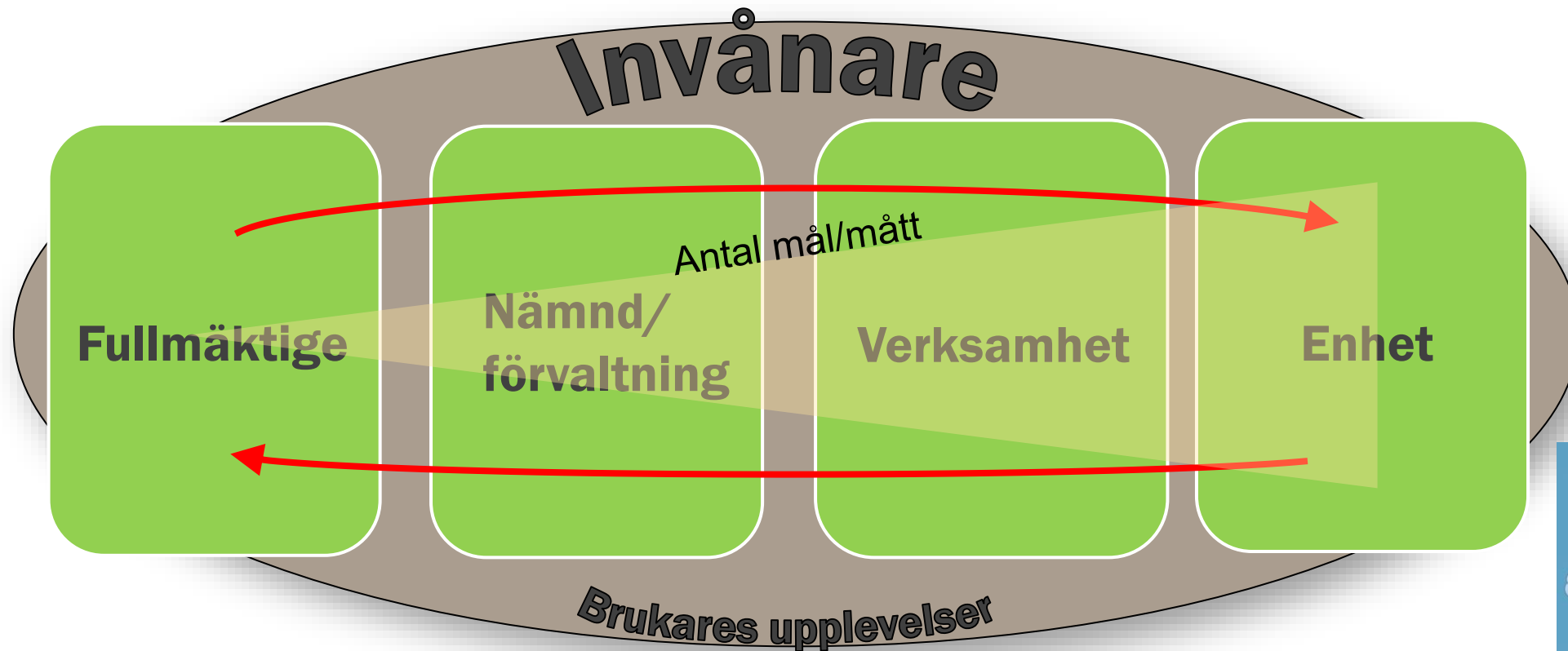
- Inte samma mått...

Mät det som är väsentligt!

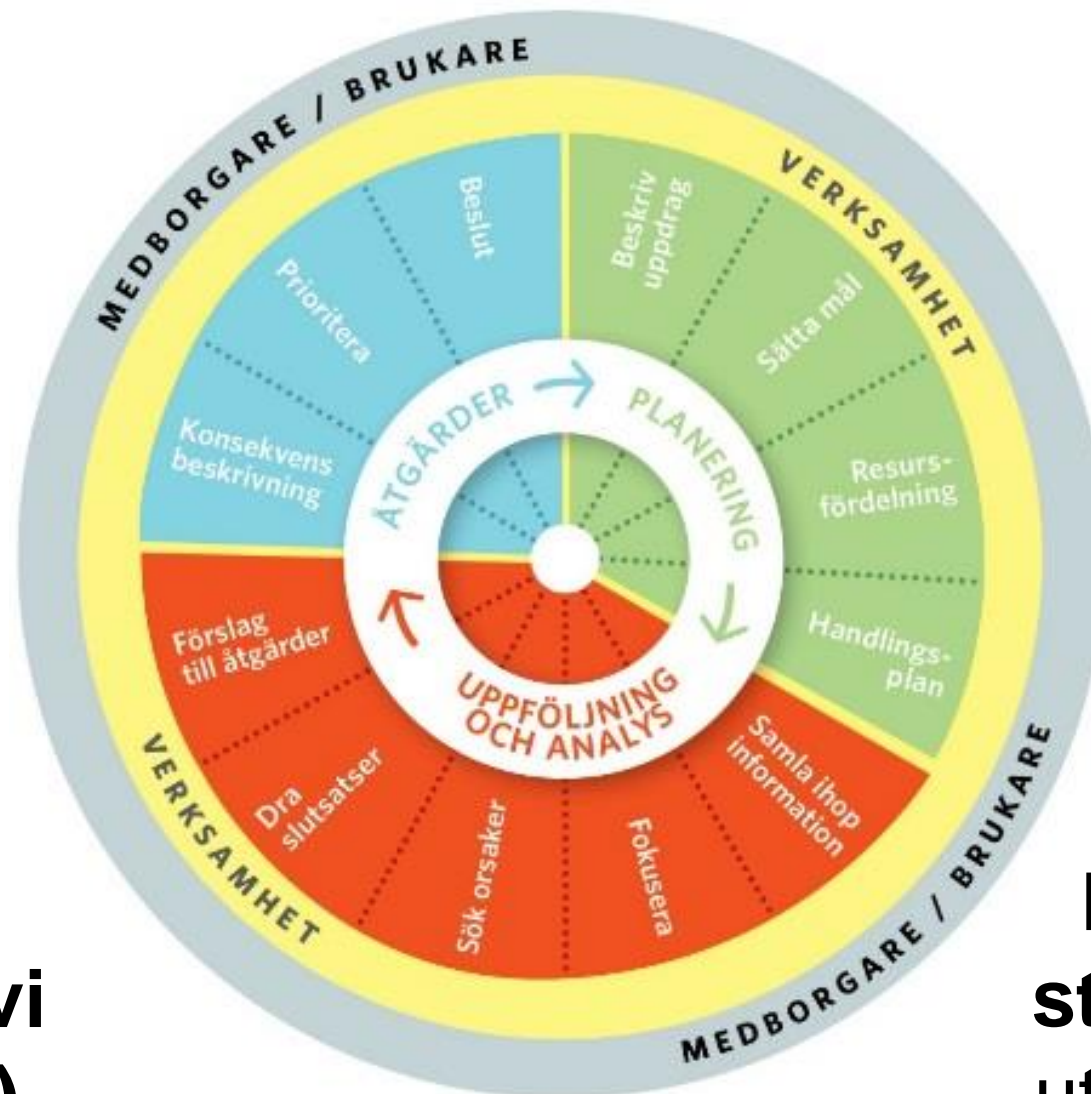
Jämförelser och utfall i förhållande till mål ger en värdering av måtten!

Den röda tråden måste nå från ledning till verksamhet

Vad förändrar vi (åtgärder)

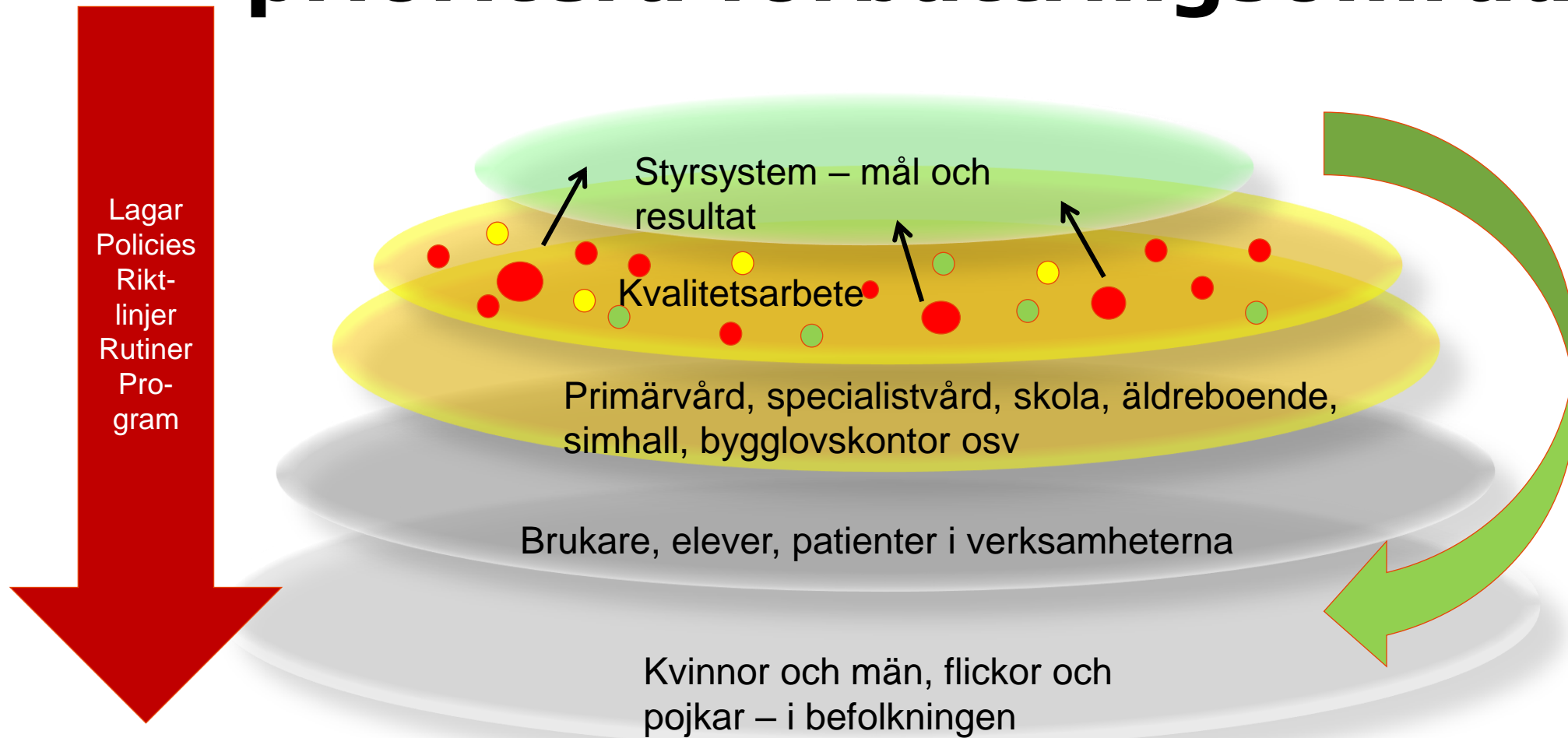
Vad vet vi (resultat)

Vad vill vi (mål)

- Uppdrag och resurser
- Förebyggande
 - Hälsöfrämjande
 - Behandling
 - Rehabilitering
 - Omvårdnad/omsorg

Ledningens
styrnurra för
utveckling och
förbättring

Analysera resultat och prioritera förbättringsområden

Analysera!

– 1. Statistik om folkhälsa

2. Var finns de största utmaningarna?

3. Varför har vi de utmaningarna?

4. Hur ska vi åtgärda utmaningarna och förbättra folkhälsan?

Olikhet och ojämlikhet

Olikhet

- Faktiska skillnader (mellan t.ex. grupper och människor)
- Beskrivande term (så här ser det ut)

Ojämlikhet

- Omotiverade skillnader
- Skillnader som bedöms som orättvisa enligt någon norm
- Normativ term ("så här är det och det anses orättvist")

Systematiska skillnader i hälsa:

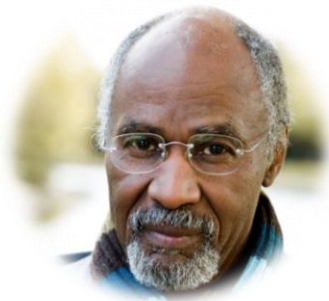
- mellan samhällsgrupper med olika social position
- som bedöms vara åtgärdbara genom rimliga åtgärder

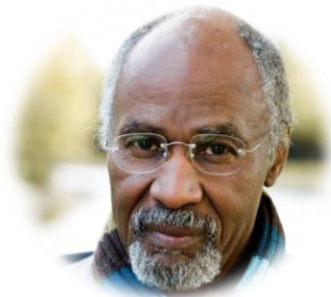
Vad driver sociala skillnader i hälsa?

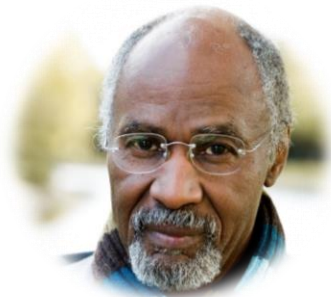
Fyra drivkrafter bakom skillnader i hälsa:

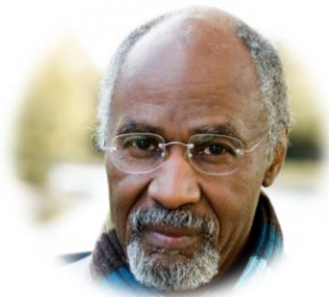
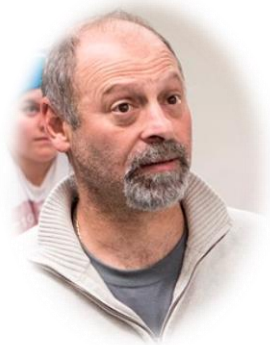
- Social uppdelning – till ojämlika möjligheter
 - Aktiviteter kan kosta för mycket, vara för långt bort, anordnas på "fel" tider
- Olika exponering – för miljömässiga och beteendemässiga orsaker till dålig hälsa
 - Otrygghet i bostadsområdet, "socialt arv" i familjen
- Olika sårbarhet – hälsoeffekterna av dessa orsaker
 - Ackumulering flera sämre levnadsvanor
- Olika konsekvenser – av sämre hälsa (främst vuxna)

Olika perspektiv behövs – men inte alltid...?

Uppföljning, analys/tolkning, planering

Genomförandet av insatser

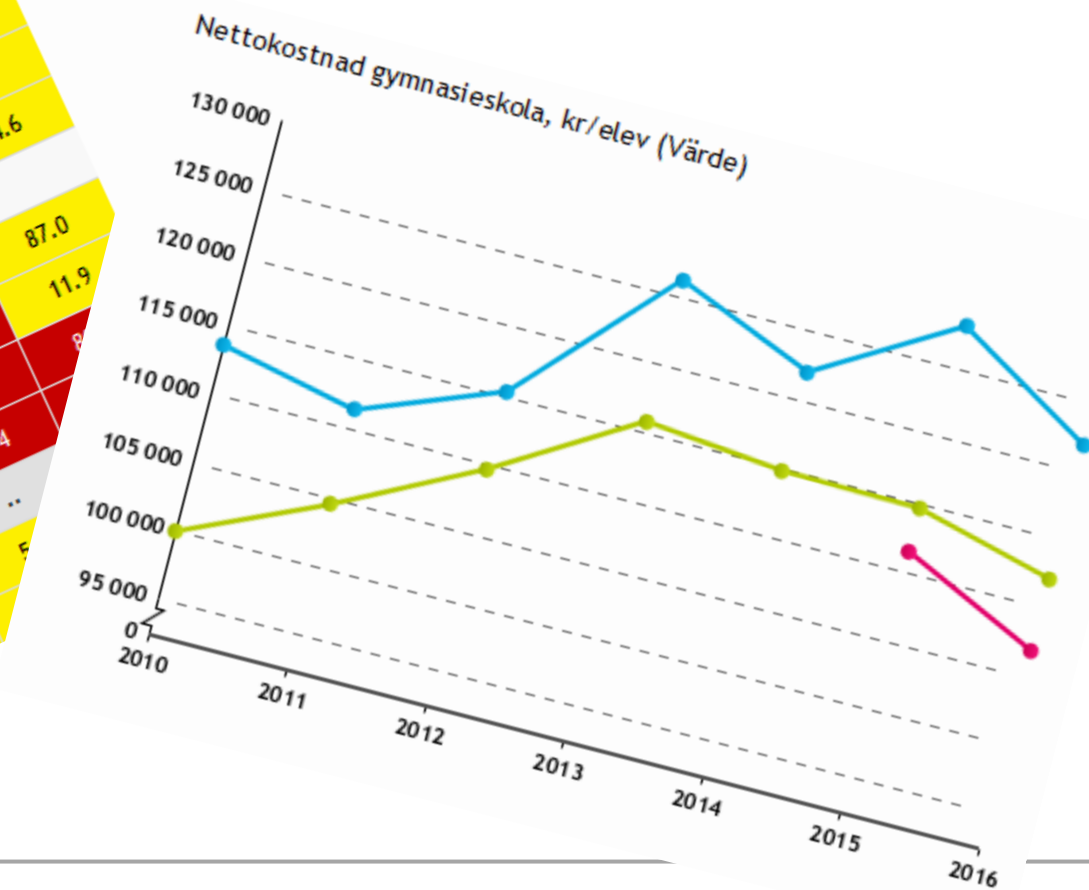
Invånaren i fokus

- normkritiskt förhållningssätt
- att göra jämlikt är inte att göra lika utan att anpassa generella insatser till alla utifrån olika behov och förutsättningar
- utgå från ordinarie arbete

Varför ser det ut så här???

~	i	84.3	81.2	74.9	79.9
~	i	80.7	76.8	72.4	75.9
~	i	81.6	79.2	71.9	74.6
~	i	85.4	83.4	83.5	87.0
~	i	11.7	11.6	11.2	11.9
~	i	89.6	89.8	90.6	8
~	i	12.1	12.1	12.4	8
~	i
~	i	5.3	5
~	i	62	61	..	5

Vanliga förklaringar

- Fel på statistiken!!
- Vem har lämnat in de där siffrorna?
- Det beror på att man mätte vid fel tidpunkt.
- Hur ska vi vara säkra på att vi jämför samma saker?
- Det måste vara slumpen!

- Men det är ju inte alla brukare som har svarat!
- Det finns så många lågutbildade/högutbildade här.
De äldre är så mycket sjukare nu.
- Vi har tagit emot många nyanlända.

Det är så speciellt hos oss

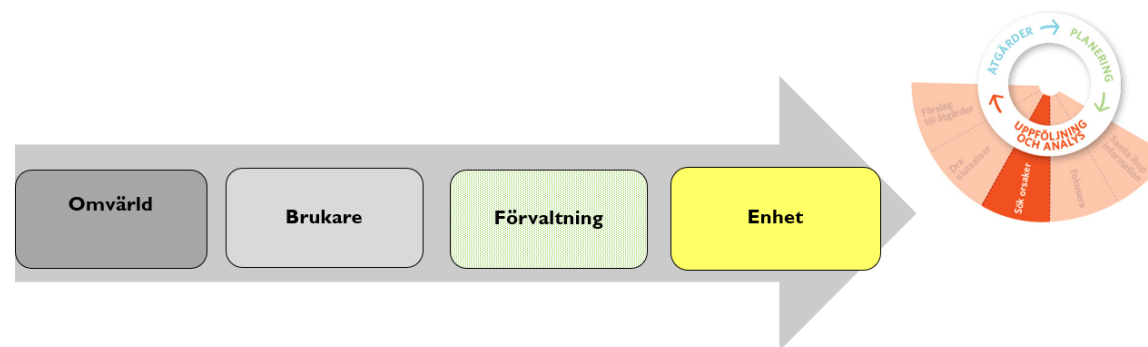
Några exempel ur verktygslådan

Förändringstrappan

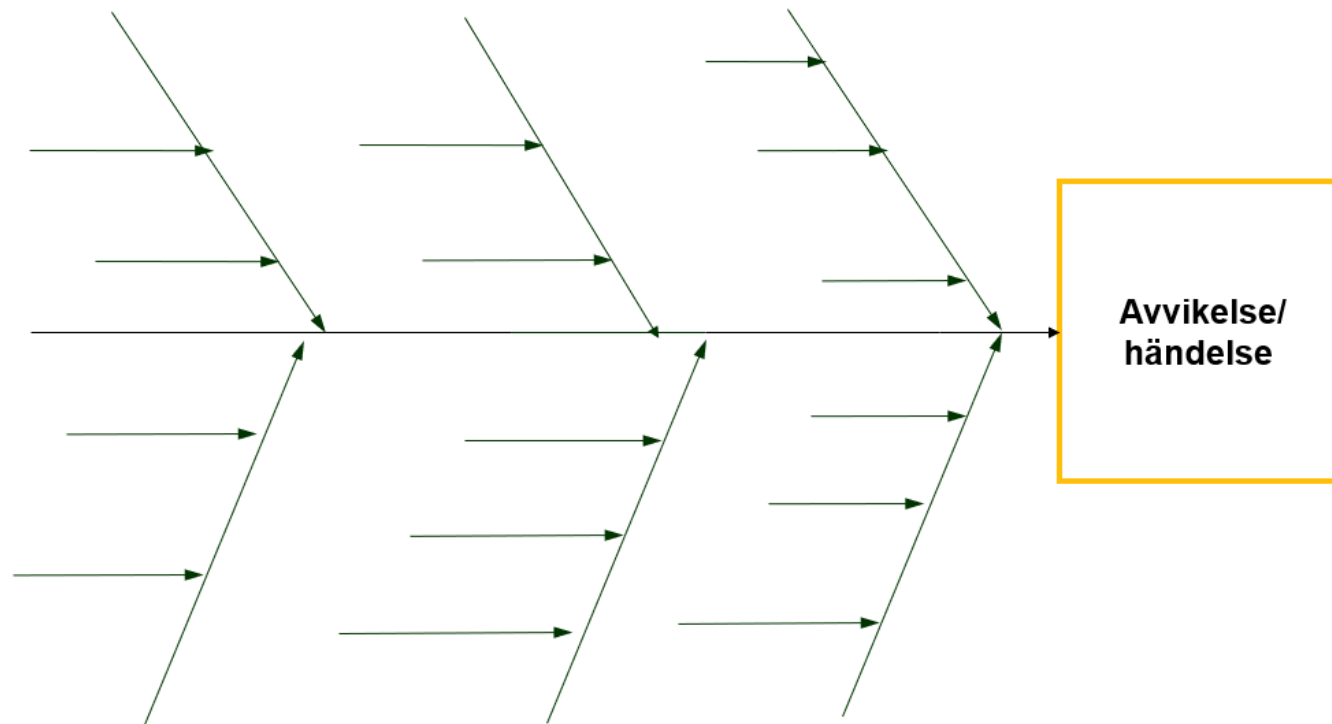

Möjliga orsaker till avvikelse

Fler exempel ur verktygslådan

Fiskbensdiagram - Orsaker till avvikelsen/händelsen

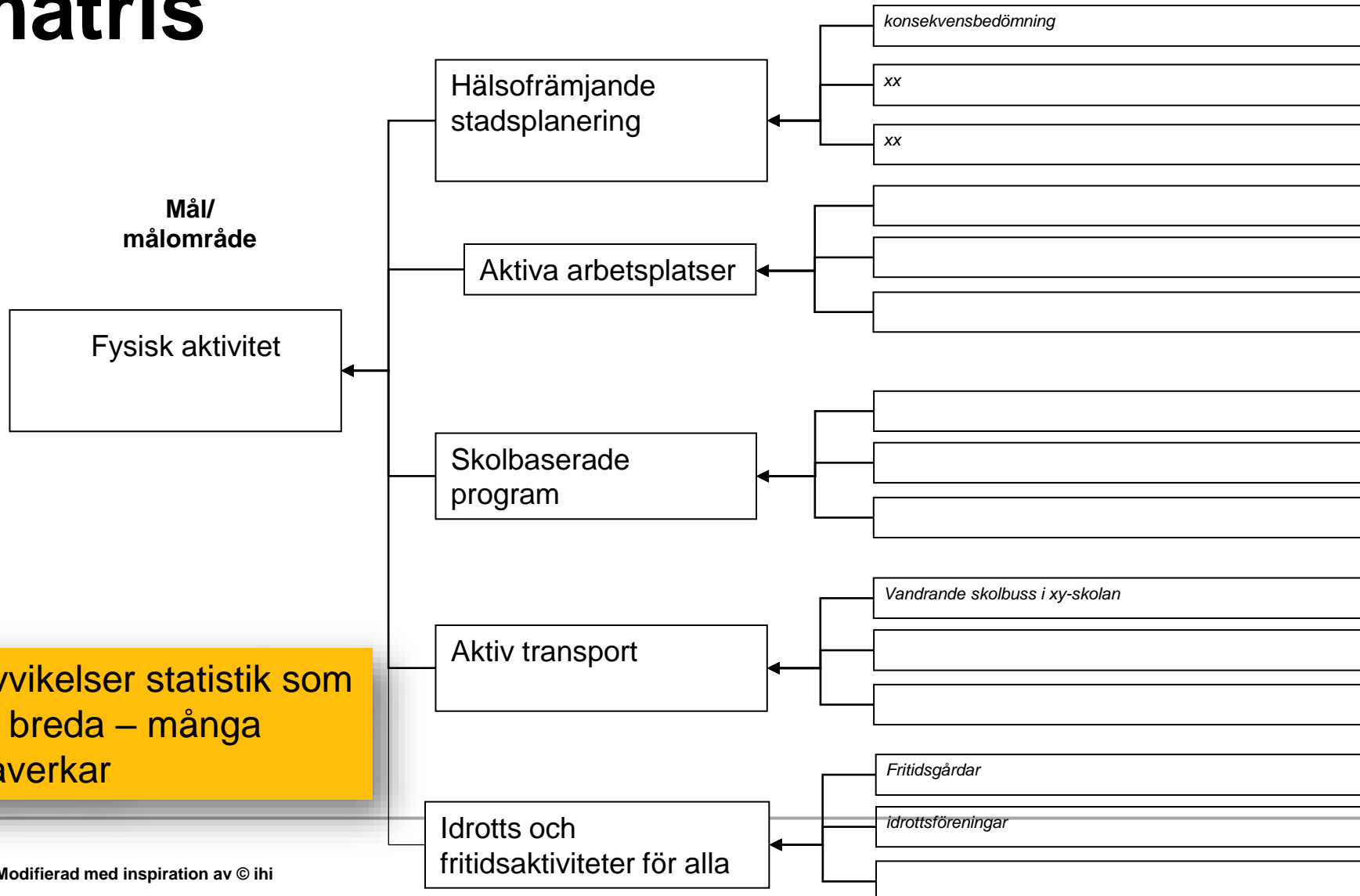

Påverkans- matris

Kända påverkansfaktorer
"Vad?"

Organisationens påverkan idag
"Hur?"

Vad behöver utvecklas?
"förslag åtgärder - Hur?"
Förtydliga gärna i matrisen/9-fältaren

Avvikelser statistik som är breda – många påverkar

Föreslå åtgärder – inhämta stöd

- Dokumentation A3:an
 - Koppling till mål/pågående arbete: något, mer, bättre (/annorlunda)
 - Generellt medskick jämlik hälsa
 - Strategiska färdigheter tvärsektoriellt arbete (kommer)
- Kunskapsguiden
- Folkhälsomyndigheten
- [Vägledning systematiskt folkhälsoarbete](#)
- Hämta ex från utredningar

Metod för att identifiera organisationens förändringsbenägenhet

- CRM (community readiness model) egentligen systematiskt utvärderingsmetod av organisationens förändringsbenägenhet
- Intervju av nyckelpersoner
 - OM stor kunskap om organisationen – reflektera över frågeområden – bedöm ”trappsteg”
- Liknar MI – motiverande samtal – fast på organisationsnivå (fler steg)

Frågeområden:

1. Vilka är organisationens nuvarande insatser.
2. Hur är organisationens kännedom om nuvarande insatser.
3. Finns tydligt ledarskap inom området.
4. Hur är frågans ställning i organisationen.
5. Har invånare kunskap om problemet,
6. Finns det resurser relaterade till frågan

Påverkan orsaks- matris

Kända påverkansfaktorer
"Vad?"

Organisationens påverkan idag
"Hur?"

Vad behöver utvecklas?
"förslag åtgärder - Hur?"
Förtydliga gärna i matrisen/9-fältaren

Hälsofrämjande
stadsplanering

Aktiva arbetsplatser

Skolbaserade
program

Aktiv transport

Idrotts och
fritidsaktiviteter för alla

konsekvensbedömning

xx

xx

Vandrande skolbuss i xy-skolan

Fritidsgårdar

Idrottsföreningar

Hälsokonsekvensbedömning olika grupper

Räddningstjänst och polisen med i planarbetet

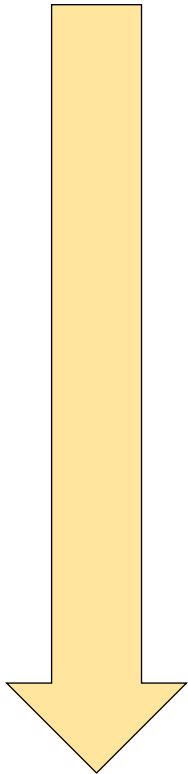
xx

Utvärdera och sprida arbetssättet

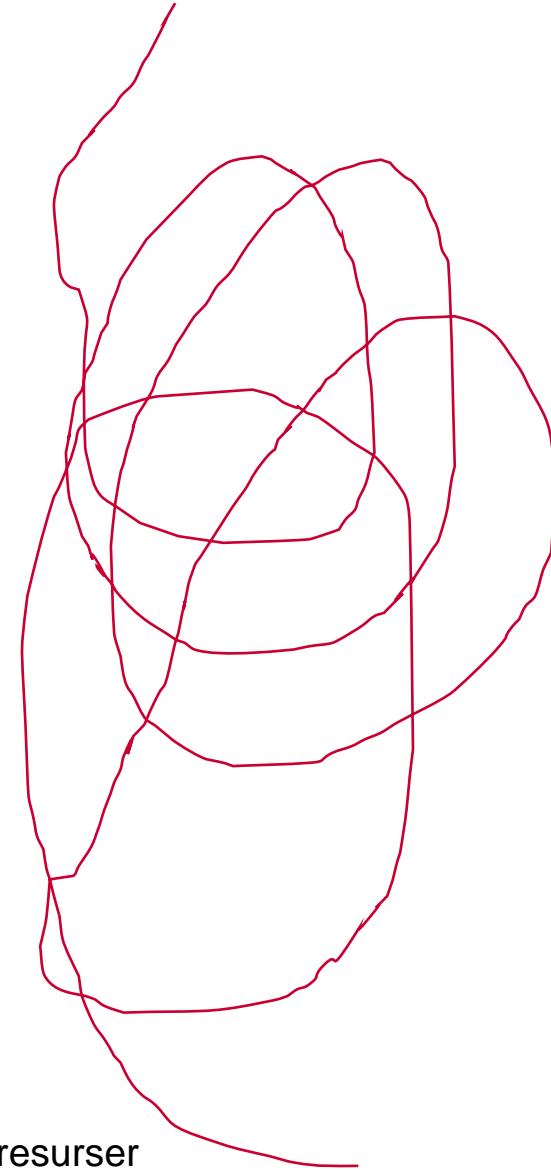
Vuxenledd spontanidrott

Avvikelse statistik som är breda – många påverkar

Analysprocess

- **Samla information**
 - Nationell statistik
 - Verksamhetssystem
 - Brukarsynpunkter
 - Medarbetarförslag
- **Fokusera**
 - Identifiera avvikelser
 - Gör jämförelser
 - Är avvikelser ett problem?
- **Sök orsaker**
 - Granska statistiken
 - Föreslå orsaker
 - Gör jämförelser
- **Dra slutsatser**
 - Avfärda myter
 - Sök mönster och samband
- **Föreslå åtgärder**
 - Motivera, beskriv aktiviteter, effekter och resurser
 - Tidsramar, ansvar och information

Verktyslådan – använd statistik i förbättringsarbete

The diagram shows a circular process with four segments: 'Förslag till åtgärder' (orange), 'UPPFÖLJNING OCH ANALYS' (white), 'Samla ihop information' (orange), and 'Dra slutsatser' (orange). A white ring with arrows and the letters 'ATC' and 'RING' is positioned over the 'UPPFÖLJNING OCH ANALYS' segment.

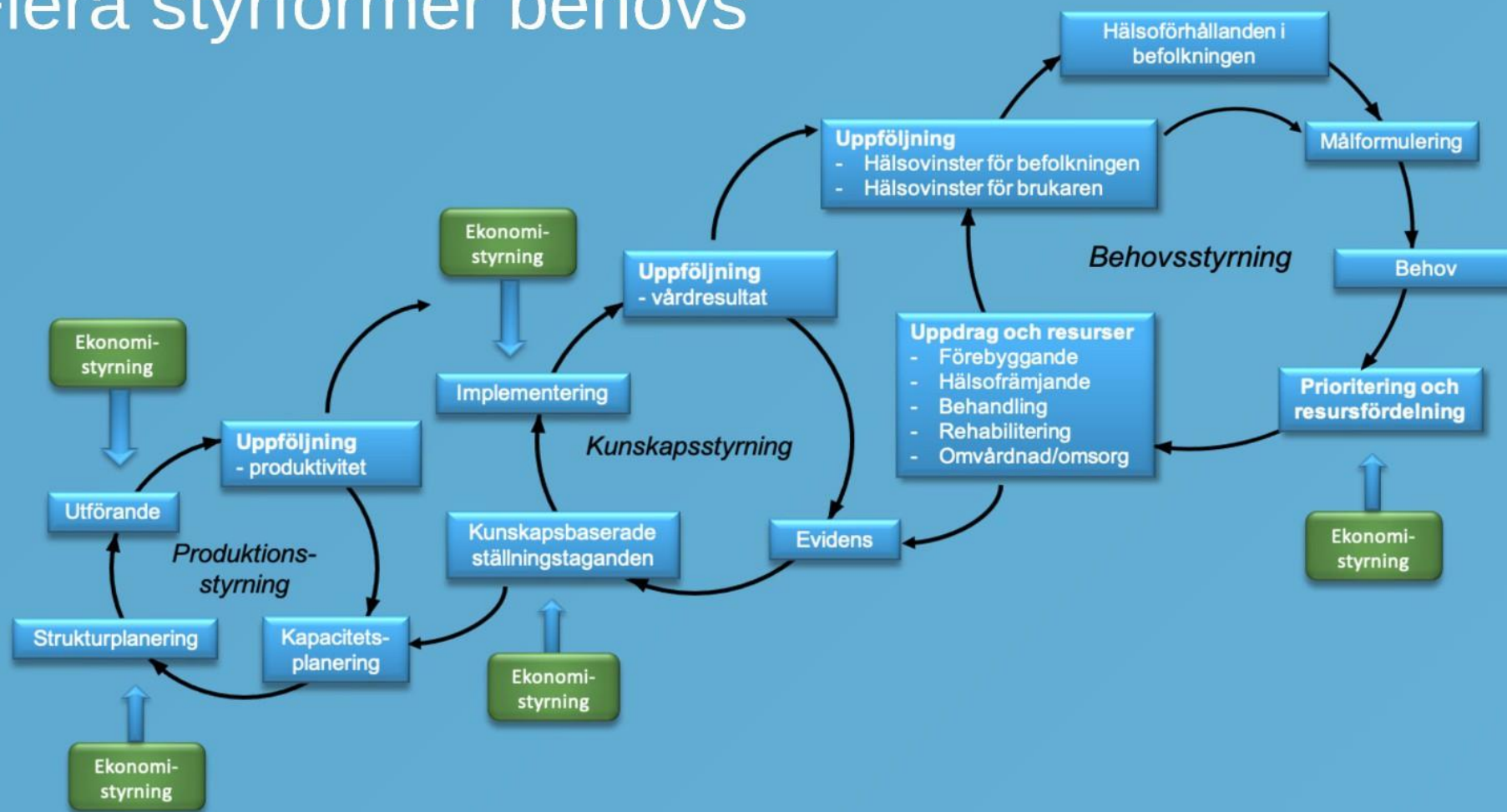
⌚ Uppföljning och analys
Stöd för att följa upp, analysera och arbeta med resultat inom folkhälsostatistik.

The diagram is a circular wheel with 12 colored segments, each containing a small icon. In the center, there is a green circle with a white heart and a pulse line, and the number '3' above it.

⌚ Vägledning systematiskt folkhälsoarbete
Frågor och svar att utgå från i ditt strategiska folkhälsoarbete.

Flera styrformer behövs

Åtgärder

Kolla först:

- Svarar förslagen mot de
 - orsaker du/ni funnit?

Når vi alla – minskar vi klyftan?

Förstår vi behoven i befolkningen?

- Olika individer och grupper har olika behov och olika förutsättningar

Anpassar vi tjänsterna utifrån behoven?

- Göra jämlikt = göra skillnad!
- Gör mer där behoven är större

Från att ”laga” till att främja och förebygga

- Stärk frisk/skyddsfaktorerna för hälsa – fysisk aktivitet och matvanor
- Fokusera på det som är bra, det som fungerar, utgå från resurser och förmågor

Hur kan hälsan vara god och jämlik? Oavsett:

- Kön
- Social status – socioekonomi
- Ålder, funktionsnedsättning, dagsform m.m
- Bostadsort - geografi

Behov – utifrån både:

- Organisatoriska förutsättningar att möta olika behov
→ använd ex. Behovssegmentering
- barnens, ungdomarnas, föräldrarnas vilja, förutsättningar och förmåga
→ involvera dem det berör & ta hjälp av folkhälsodata

God och jämlik hälsa

- utifrån både geografi och olika grupper i befolkningen

Tillgänglighet

Fysisk

Kunskap

Psykosocial

Tillit

Administrativ

Ekonomisk

Kognitiv

Språklig

Behovssegmentering – exempel primärvård

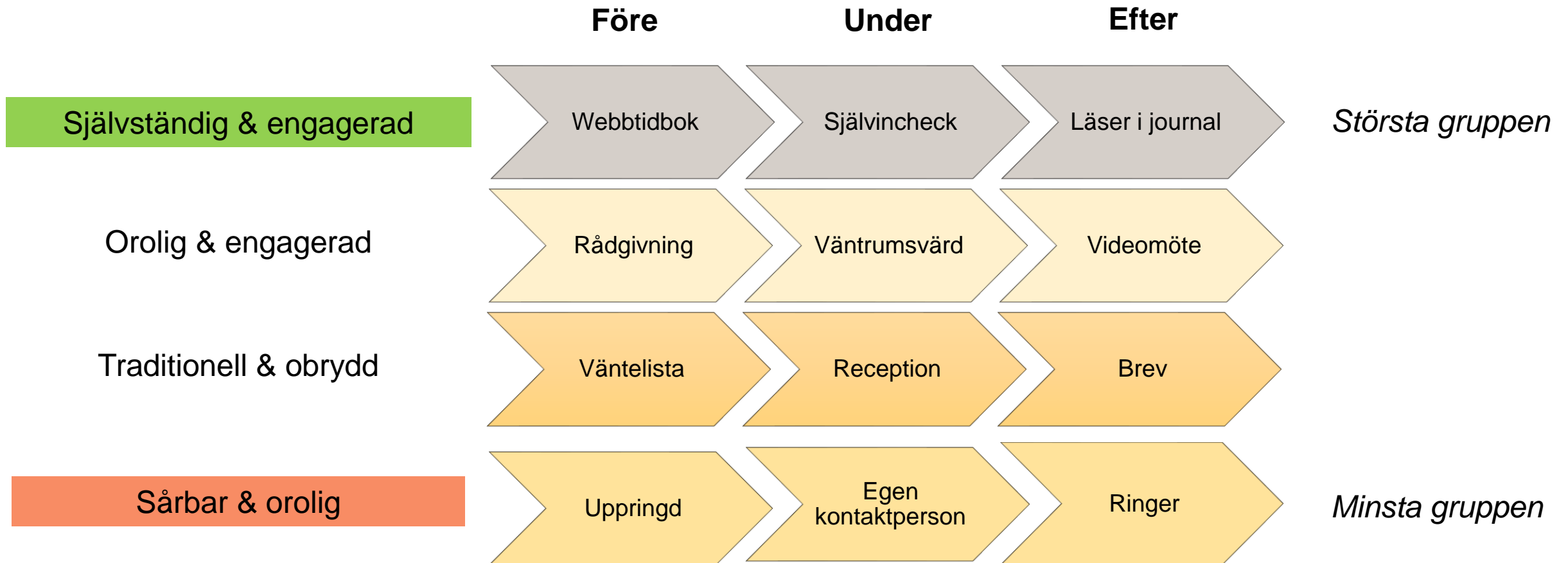
Fyra grupper av behov och drivkrafter

Kan innebära olika sätt att möta innan, under, efter en träff

Behovssegmentering

Jag väljer själv utifrån situation!

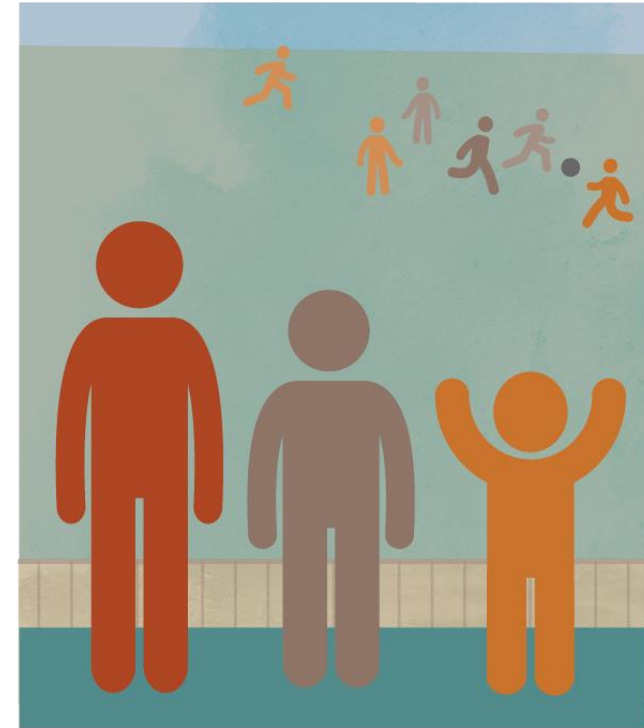
Gör jämlikt – gör skillnad

Göra lika

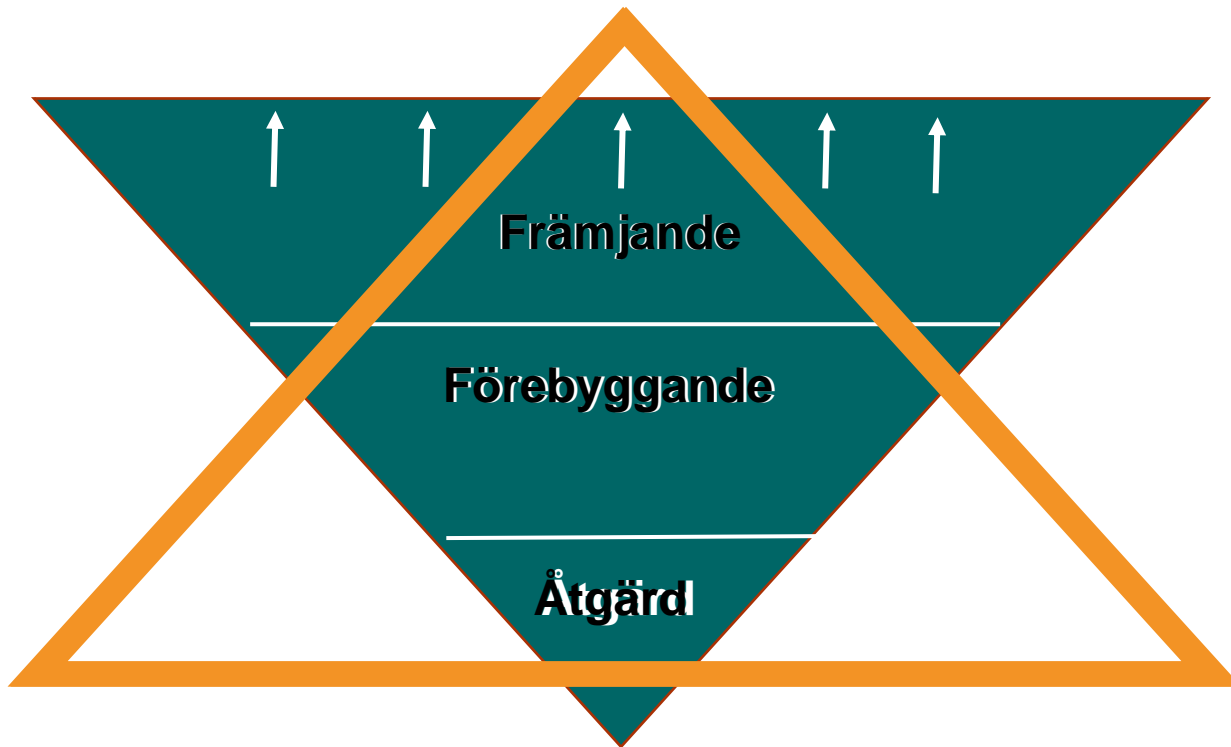

Göra olika

Riva hinder

Preventionsparadoxen

Den största förebyggande effekten uppnås om insatserna riktas mot hela befolkningen och inte endast mot högriskgrupperna

Olika sätt att arbeta/ förbättra

Vad vet andra om ”problemet”?

Pratar ni om samma sak? Vad är problemet?

Problemformulering och problemlösning

Leva bra liv

Äta mat

Laga mat

Öppna

Jogga, jobba, umgås

Hempizza Donken

Frys, bröd fil

Kniv, bil, granne

Ju mer komplexa uppgifter man jobbar med – desto mer komplexa blir ju problemformuleringarna

Pratar ni om samma sak? Vad är problemet?

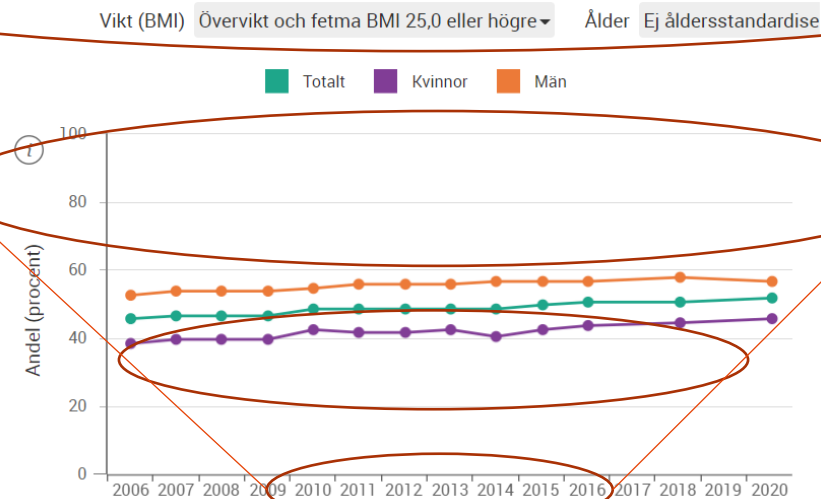
Problemformulering och problemlösning

Fler ska må bra

Fler ska röra sig

Bättre matvanor

Minska övervikt

WHO - ISPHA

Grönområden

Dietist

Gatrics bypass

Ju mer komplexa uppgifter man jobbar med – desto mer komplexa blir ju problemformuleringarna

Intressentanalys - process i tre steg

– Kartläggning av möjliga intressenter

– Analys av intressenterna

- What's in it for them?
- Rätt strategi för rätt intressent (inflytande/intresse)
- Intressentens *roll* i olika *faser*

– Plan för involvering av intressenterna

Intressent	Intressentens drivkraft/intresse av förbättringsarbetet (What's in it for them)	Hur kan intressenten bäst använda / dra nytta av förbättringsarbetet?	Hur kan intressenten bäst bidra till förbättringsarbetet?	Hur kan förbättringsarbetet bäst dra nytta av den här intressenten?

Bra att uppdatera analysen när det sker större ändringar!

Dialogkedja:

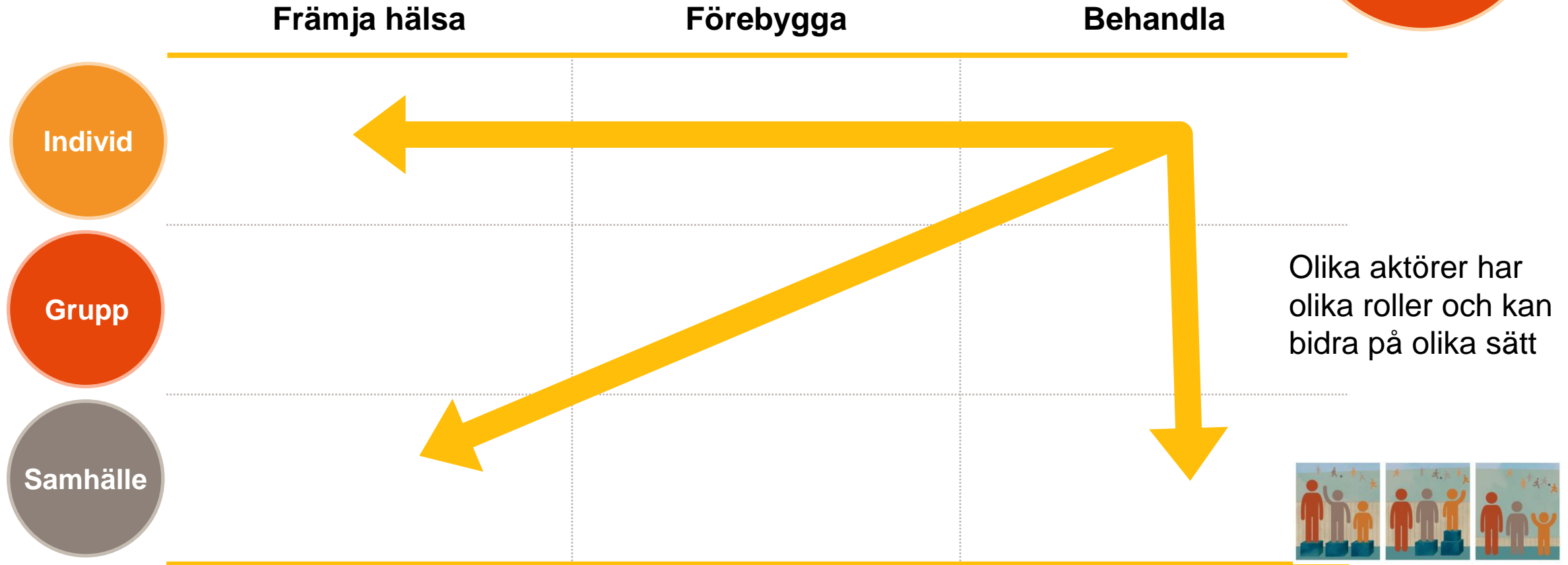
X-utvecklingsarbetet - har det med mitt arbete att göra?

- Vad arbetar du med och vilka är dina/din verksamhets huvudsakliga mål?
- Har **x-utvecklingsarbetet** betydelse för om ni lyckas nå de målen?
- På vilket sätt?
- Kan ni påverka detta?
- Hur?

Hur kan vi hjälpas åt?

Specifikt
problem

Exempel kommun och region

Minska
höftfrakturer/
fallsador

	Främja hälsa	Förebygga	Behandla
Individ	Fysisk aktivitet	Senor alert (redan "inne") Mattor (riskgrupp)	Operation, slutenvård, rehab
Grupp	Lunchalternativ – mat Mötesplatser	Fall int´ - aktiviteter	Fysioterapi
Samhälle	Samhällsplanering (belysning, bänkar, stråk)	Sandning av gator	

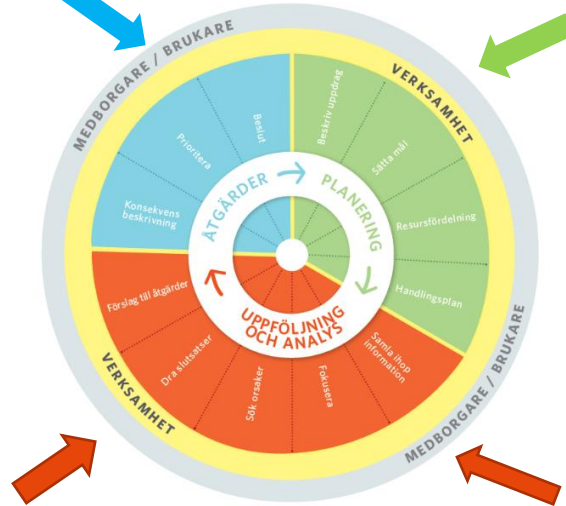
Från nyhet till vardagsnytta – om implementeringens mödosamma konst

Sammanfattningsvis – vidare stöd

Vad måste vi
ändra?

Vart vill vi?

Var är vi? Vad
är problemet?

Hur går det?

Verktygslåda – folkhälsostatistik

– för dig som ska använda statistiken

Vägledning strategiskt folkhälsoarbete

– för dig som strateg/utvecklare

Styra och leda folkhälsa

– för chefer/förtroendevalda folkhälsoperspektiv

Stöd styra och leda

– för högsta ledningen – efterfråga

Tema folkhälsa

– Folkhälsomyndighetens stöd lokalt/regionalt, fördjupad kunskap

Om du vill ha fördjupning: Tips till er och era kollegor/medarbetare

– Strategiska kompetenser för tvärsektoriellt arbete

- sätta frågan på agendan
- Intressentanalys
- din roll som förändringsagent

Målgrupp: kommun eller region på strategisk/chefs nivå, engagera olika aktörer i arbetet med jämlik hälsa.

– Användning och analys av statistik inom folkhälsa

- Behovsanalys
- Orsakernas orsaker
- Röda tråden analys/tolkning av resultat inom ledning/styrning

Målgrupp: de som använder statistiken, inför underlag olika initiativ

– Leda utvecklingsarbete

- förstå nuläge, fokusering på "rätt" saker, förstå system och behov samt förberedelser – genomförande – uppföljning – ständig förbättring

Målgrupp: uppdrag att stödja eller leda utvecklingsarbeten som berör flera verksamhetsområden.

Godbitar från de andra

Tack för att jag fick komma!

Elisabeth.skoog.garas@skr.se

